

# ***SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI***

## **Szkoła Podstawowa w Pasymiu**

Program Profilaktyki Szkoły Podstawowej im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Pasymiu uzupełnia Program Wychowawczy Szkoły.

Celem programu jest wspomaganie wszechstronnego i harmonijnego rozwoju ucznia, wzmocnienie czynników chroniących przy jednoczesnej redukcji czynników ryzyka.

Zakładamy, że dzięki naszemu zaangażowaniu każdy z uczniów poradzi sobie w trudnej sytuacji i osiągnie sukces zgodnie ze swoimi możliwościami.

**Program opracowały:**  
Katarzyna Lewandowska  
Aneta Nosal  
Jolanta Młyńczak  
Emilia Hajduk

Pasym, 2015 r.

# OPIS SZKOŁY

*„W wychowaniu chodzi właśnie o to,  
ażeby człowiek stawał się coraz bardziej człowiekiem  
- o to, ażeby bardziej był, a nie tylko więcej miał;  
aby więc poprzez wszystko, co ma, co posiada,  
umiał bardziej i pełniej być człowiekiem,  
to znaczy, ażeby również  
umiał bardziej być  
nie tylko z drugimi, ale i dla drugich”*

**Jan Paweł II**

Szkoła Podstawowa im. Wojciecha Kętrzyńskiego wchodzi w skład Zespołu Szkół w Pasymiu. Budynek położony jest w odległości 1,5 km od miasta, przy trasie krajowej nr 53. Do szkoły prowadzi ciąg pieszo-rowerowy, który zapewnia bezpieczną drogę dziecka do szkoły.

Do Zespołu Szkół uczęszczają dzieci z Pasymia, Dybowa, Dźwiersztyn, Leleszek, Siedliska, Rudzisk Pasymskich, Otoła, Nerwika, Groszkowa, Grzegorzówek, Elganowa, Rusek Wielkich, Giław, Gąsiorowa, Jurg.

Średnia liczba uczniów w klasie wynosi 19.

Szkoła Podstawowa mieści się na drugim piętrze budynku Zespołu Szkół przy ulicy Jana Pawła II 4. Dysponuje halą sportową, boiskami szkolnymi, stadionem, stołówką oraz świetlicą, z której korzysta około 90 uczniów dojeżdżających z odległych miejscowości. Ogółem opieką świetlicową objętych jest 120 uczniów. W placówce jest biblioteka, która posiada 8789 woluminów, wyposażona jest w komputery oraz bogaty księgozbiór podręczny.

Nauczyciele sukcesywnie podnoszą swoje kwalifikacje i doskonalą warsztat pracy, uczestnicząc w kursach i warsztatach. Kadra pedagogiczna jest stabilna, i co istotne, związana z placówką miejscem zamieszkania.

Oprócz zajęć dydaktycznych prowadzone są koła zainteresowań: artystyczne, komputerowe, sportowe, przedmiotowe, turystyczne oraz chór szkolny.

Z inicjatywy szkoły organizowane są cyklicznie imprezy okolicznościowe i środowiskowe takie jak: obchody Święta Niepodległości ( we współpracy z parafią

rzymskokatolicką jak również z ewangelicką) Dzień Matki, Dzień Babci i Dziadka, mikołajki, klasowe Wigilie, festyny rodzinne oraz święto patrona szkoły - Wojcieszki.

Szkoła współpracuje z rodzicami i środowiskiem lokalnym.

Na terenie szkoły funkcjonuje Rada Rodziców, która organizacyjnie i materialnie wspiera działania szkoły, aktywnie uczestniczy w działaniach wychowawczych, wyraża opinię o pracy szkoły i jej programach.

Szkoła współdziała z samorządem terytorialnym w kształtowaniu postaw obywatelskich i rozwoju samorządności uczniów poprzez udział klas najstarszych w posiedzeniach Rady Miejskiej w Pasymiu (1 raz w roku).

Na terenie szkoły działa Samorząd Uczniowski jako organ reprezentujący ogół społeczności uczniowskiej. Jego funkcjonowanie odbywa się na zasadach określonych w Regulaminie Samorządu Uczniowskiego.

Uwzględniając oczekiwania uczniów szkoła gwarantuje:

- swobodę myśli i działania oraz podejmowania inicjatyw dotyczących życia szkoły (organizacja imprez szkolnych),
- przestrzeganie praw ucznia,
- posiadanie i obronę własnych poglądów i prywatności,
- prawo do swobodnego zrzeszania się, przy nadzorze opiekuńczo-doradczym nad powstałymi organizacjami,
- wspieranie rozwoju fizycznego, psychicznego, duchownego, moralnego i społecznego poprzez swoją ofertę edukacyjną,
- objęcie szczególną opieką uczniów znajdujących się w specyficznej sytuacji (np. dotkniętych przemocą, wychowujących się w rodzinach dysfunkcyjnych)

## **CHARAKTERYSTYKA GRUP UCZNIÓW**

### **WIEK WCZESNOSZKOLNY**

Jest to okres aktywnego rozwoju osobowości i rozwoju społecznego. W tym czasie interakcja pomiędzy dzieckiem i społeczeństwem poszerza się staje się bardziej złożona, co dotyczy stosunków w grupie rówieśniczej, działalności szkolnej, sportowej lub funkcjonowania w rodzinie.

Poprzez interakcje i wyciąganie wniosków z osobistych doświadczeń zdobywa ono poczucie osobistej świadomości. Teraz dziecko włącza do swojej samooceny inne charakterystyczne cechy takie jak posiadane zdolności czy sposób, w jaki jest postrzegane przez innych.

Przyjaźnie stają się głębsze i znaczące, a dzieci zaczynają liczyć się z odczuciami i opiniami innych osób. Jest to okres wyraźnego rozwoju społecznego oraz większej dojrzałości emocjonalnej. Dziecko w tym okresie nabywa giętkości emocjonalnej. Zwiększa się także zdolność do wykrywania i rozumienia emocji wyrażanych przez innych ludzi.

W tym okresie następuje spadek lęków związanych z bezpieczeństwem fizycznym, ale nasilają się lęki związane z kontaktami społecznymi ( obawy przed kpinami , dezaprobatą ze strony kolegów, rodziców, przyjaciół ).

Jest także czas podziału między płciami. Podział jest na tyle głęboki, że współdziałanie w obrębie grupy obu płci jest często niemożliwe. Nastawienie do płci przeciwnej jest w tym czasie mieszaniną atrakcyjności i wrogości.

Okres wczesnoszkolny to czas dużej aktywności fizycznej, społecznej i intelektualnej. Profilaktyka w tym okresie powinna opierać się na osobistym doświadczeniu aktywności, a jej głównym celem winno być zdrowie i dobre samopoczucie.

W efekcie uczeń w końcu tego etapu powinien wiedzieć:

- co to są środki odurzające,
- że ludzie mogą uzależnić się od środków odurzających ( alkoholu, tytoniu, narkotyków ), ale że są również sposoby, aby pomagać osobom uzależnionym,
- jakie są różnice między lekami a środkami odurzającymi,
- znać zasady bezpiecznego korzystania z leków,
- jak dbać o swoje zdrowie,
- jak unikać nieznanych i potencjalnie niebezpiecznych sytuacji, przedmiotów,
- na czym polegają: zdrowe odżywianie i zdrowe nawyki,
- że każdy człowiek jest odpowiedzialny za własne zdrowie i dobre samopoczucie, a w przypadku dzieci odpowiedzialność ta dzieli pomiędzy siebie rodzice i nauczyciele,
- którzy dorośli ( w szkole i poza szkołą ) są osobami odpowiedzialnymi, u których można szukać pomocy w trudnych sytuacjach,
- jakie zasady dotyczące środków odurzających obowiązują w szkole i w domu oraz rozumieć, dlaczego one istnieją i dlaczego należy ich przestrzegać,
- że są sposoby pomocy osobom uzależnionym.

W zakresie wartości dzieci w tym okresie zaczynają budować poczucie odpowiedzialności za siebie i za innych, co obejmuje między innymi odpowiedzialność za ujawnianie przed dorosłymi wszystkiego tego, co zagraża ich zdrowiu lub życiu. Kończąc klasę trzecią dzieci winny posiadać umiejętności:

- rozumienia, że każdy człowiek jest osobą niepowtarzalną i wartościową,
- spostrzegania i rozumienia, że działania jednej osoby wpływają na działania innych osób,
- ponoszenia odpowiedzialności za młodsze dzieci,
- unikania obcych osób, które mogą im zagrażać,
- przeciwstawiania się temu wszystkiemu, co może spowodować ich krzywdę,
- rozpoznawania osób odpowiedzialnych, którym można z zaufaniem powiedzieć o wszystkich niebezpieczeństwach i przeżywanych problemach,
- rozumienia ,że reguły i przepisy prawne są po to, by ułatwiać ludziom życie, dawać im poczucie bezpieczeństwa i sprzyjać współpracy,
- doświadczenia, że własny rozwój jest wielką przygodą oraz, że największe zadowolenie uzyskuje się dzięki poczuciu bezpieczeństwa, pełni zdrowia i pozytywnym wzorcom zachowań oraz wolnym od środków odurzających nawyków i postaw.

Wiedza i doświadczenie uzyskane w tym okresie jest fundamentem dla dalszych działań profilaktycznych. Prowadzone działania powinny bazować na różnorodnej aktywności dzieci, odwoływać się do wnikliwej obserwacji otoczenia oraz najbliższych przykładów pozytywnych wzorców.

## **WIEK SZKOLNY – KLASY IV – VI**

W wieku szkolnym następuje znaczny rozwój ról związanych z płcią, w dużej mierze z powodu wzrastającej dojrzałości poznawczej i społecznej. Jest to też okres, podczas którego emocje stają się bardziej specyficzne i wyrafinowane, szczególnie widoczne w odniesieniu do lęku, złości, agresji, szczęścia i humoru oraz miłości.

Rodzina i grupa rówieśnicza są ważnymi czynnikami socjalizacji. Interakcje z grupami rówieśniczymi dają dzieciom sposobność do dzielenia się doświadczeniami, współdziałania i pracy na rzecz głównych celów grupowych. W tym okresie rówieśnicy i

grupy rówieśnicze oferują oparcie i poczucie bezpieczeństwa młodym ludziom, którzy próbują ustalić swoją niezależność i autonomię.

Jednym z głównych procesów rozwojowych jest kształtowanie się tożsamości. Jest to proces integrowania własnego ja w odrębną jednolitą osobę. Dynamiczny rozwój osobowości dokonuje się w kontekście socjalizacji. Oznacza to, że stabilność i akceptacja samego obrazu siebie wpływa na naturę i stopień relacji społecznych. Działa to również w przeciwną stronę - informacje zwrotne i wzmocnienie pozytywne pochodzące od innych rzutują na to jak dziecko postrzega siebie.

Pod koniec klasy szóstej uczniowie winni wiedzieć:

- jaki wpływ mają na rozwój i życie człowieka środki psychoaktywne,
- że wpływ poszczególnych środków na różnych ludzi jest wyraźnie zróżnicowany, zwłaszcza w zakresie skutków bezpośrednich po zażyciu,
- dlaczego nie należy używać środków psychoaktywnych,
- że zażywanie jakichkolwiek środków psychoaktywnych jest sprzeczne z przepisami szkolnymi,
- że niektóre działania społeczne sprzyjają używaniu środków psychoaktywnych, a w szczególności działania reklamowe, presja rówieśnicza oraz wzorce społeczne
- co to jest uzależnienie od środków odurzających,
- że istnieją wyspecjalizowane instytucje, ludzie przeznaczone do pomagania młodym ludziom w przeciwstawianiu się negatywnym wpływom społecznym, radzeniu sobie z trudnościami.

Edukacja w zakresie wartości winna być prowadzona równoległe i zgodnie realizowana w środowisku domowym i szkolnym. Działania te powinny stanowić rzeczywistą przeciwwagę wobec negatywnych wpływów środowiska rówieśniczego. Pod koniec szóstej klasy uczniowie winni zatem:

- mieć świadomość, że łamanie przepisów w zakresie używania środków psychoaktywnych niesie ze sobą poważne konsekwencje wychowawcze i prawne,
- być przekonani, że szczególnie ważne jest zapewnienie pomocy każdemu, kto jej potrzebuje,
- umieć rozpoznawać i właściwie reagować na bezpośrednie i pośrednie wpływy społeczne, sprzyjające zachowaniom ryzykownym,

- potrafić nieść pomoc rówieśnikom oraz rozmawiać z nimi o swoich problemach, trudnościach i wątpliwościach.

Preferowane w tym okresie działania koncentrują się głównie wokół problemu przeciwstawiania się presji rówieśniczej, budowaniu bezpiecznych relacji interpersonalnych, organizowaniu bezpiecznego środowiska w domu rodzinnym oraz wspieraniu rozwoju indywidualnego dziecka.

## DIAGNOZA

Gmina Pasym liczy około 5300 mieszkańców. Na podstawie danych z M-GOPS w Pasymiu można stwierdzić, że:

- ♣ 5,2% ludności jest bezrobotna,
- ♣ 11% ludności korzysta ze świadczeń pomocy społecznej,
- ♣ 73 rodziny objęte są pomocą z powodu bezradności w sprawach opiekuńczych i wychowawczych,
- ♣ 60 rodzin to rodziny wielodzietne,
- ♣ 6 rodzin objętych jest procedurą Niebieska Karta.

Sytuacja ta nie pozostaje bez wpływu na sytuację edukacyjno-wychowawczą w szkole. W pracy z dziećmi musimy uwzględnić ich status socjalny, narażenie na zaniedbania i podatność na uzależnienia. Ponadto do szkoły uczęszczają dzieci z placówki opiekuńczo-wychowawczej, które w przeważającej większości wymagają różnorodnej pomocy specjalistycznej.

W celu opracowania Szkolnego Programu Profilaktyki dokonano wstępnej identyfikacji problemów, a następnie diagnozy w oparciu o różne metody:

- badanie ankietowe,
- analizę prac dzieci,
- analizę dokumentów,
- rozmowy z dziećmi i rodzicami.

Badaniami objęto całą społeczność szkolną tj. uczniów, nauczycieli oraz rodziców.

**W wyniku prac zespołu nauczycieli określono obszary / problemy ważne z punktu widzenia działań profilaktycznych i wychowawczych w szkole.**

1. Brak zasad zdrowego odżywiania.
2. Brak alternatywnych sposobów spędzania czasu wolnego przez dzieci.
3. Niskie poczucie własnej wartości dzieci.
4. Brak pozytywnych wzorców zachowań w najbliższym środowisku-rodzinie, grupie rówieśniczej.
5. Mała odporność psychofizyczna dzieci – nieumiejętność rozładowania napięć.
6. Brak znajomości zasad dbania o własne bezpieczeństwo.

Zespół opracowujący Szkolny Program Profilaktyki postanowił określić w otoczeniu szkoły:

**Czynniki szkodliwe:**

- wysoki procent bezrobocia
- mała aktywność rodziców i wycofanie społeczne
- bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

**Czynniki chroniące przed zachowaniami problemowymi:**

- zaangażowanie nauczycieli
- zaangażowanie części rodziców
- stabilność kadry pedagogicznej
- ścisła współpraca z M-GOPS w Pasymiu

**Źródła wsparcia dla działań profilaktycznych w szkole:**

- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Szczytnie
- Komenda Powiatowa Policji w Szczytnie
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pasymiu
- Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pasymiu
- przedstawiciele Sądu Rejonowego III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Szczytnie
- księża parafii rzymsko-katolickiej, ewangelickiej
- Stowarzyszenie Ziemi Pasymskiej „Kalwa”
- Samorząd Uczniowski



- Stowarzyszenie „ Pierwsze Pięć Minut” działające przy Ochotniczej Straży Pożarnej w Pasymiu
- funkcjonujące na terenie szkoły koła zainteresowań (artystyczne, komputerowe, sportowe, przedmiotowe, turystyczne oraz chór szkolny )

## **CELE I ZADANIA SZKOŁY W ZAKRESIE PROFILAKTYKI**

### **CELE GŁÓWNE:**

- promowanie zdrowego stylu życia
- kształtowanie umiejętności społecznych
- wzmocnienie poczucia własnej wartości

### **ZADANIA:**

#### Zadania profilaktyczne nauczycieli szkoły podstawowej:

- zwracanie podczas dyżurów szczególnej uwagi na miejsca tzw. podwyższonego ryzyka: toalety, schody,
- wdrażanie do świadomego unikania zagrożeń oraz kształtowanie umiejętności odmawiania i negocjacji,
- natychmiastowa, zgodna ze Statutem Szkoły reakcja na przejawy agresji rówieśniczej, przemocy i zachowania dyskryminacyjne,
- podawanie przykładów odpowiedzialności, sumienności i umiejętności rozwiązywania konfliktów.

#### Zadania profilaktyczne wychowawców klasowych:

- pomoc uczniom w rozwiązywaniu trudności życiowych i rodzinnych, uświadomienie uczniom możliwości zwrócenia się z problemem do konkretnej osoby w szkole: wychowawcy, pedagoga, dyrektora szkoły,
- realizacja programów profilaktycznych dotyczących palenia tytoniu, picia alkoholu oraz stosowania środków psychoaktywnych, przeciwdziałania agresji, rozwijania umiejętności interpersonalnych,

- organizacja koleżeńskiej pomocy w nauce,
- kształtowanie postaw poszanowania mienia wspólnego, dbałości o szkołę i otoczenie,
- pomoc w poznawaniu samego siebie i kształtowaniu pożądanego systemu wartości,
- ścisła współpraca z rodzicami,

#### Zadania profilaktyczne pedagoga szkolnego:

- pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych,
- realizowanie zewnętrznych i autorskich programów profilaktycznych,
- organizowanie pogadarek, prelekcji dla uczniów z udziałem policji, psychologa, lekarza,
- pedagogizacja rodziców.

#### Zadania profilaktyczne rodziców:

Mając na uwadze, że wychowanie dzieci to główne zadanie rodziców, a nauczyciele wspierają ich w dziedzinie wychowania, ustalono następujące zadania profilaktyczne dla rodziców :

- każdy rodzic czuwa nad tym, aby jego dziecko wykazywało właściwą kulturę osobistą oraz sumiennie realizowało obowiązki szkolne.
- rodzice utrzymują regularny kontakt z wychowawcą klasy, a w razie potrzeby z pedagogiem szkolnym bądź dyrektorem szkoły w celu zapobiegania niewłaściwym zachowaniom.
- rodzice biorą udział w przedsięwzięciach organizowanych przez szkołę mających na celu doskonalenie metod wychowawczych.

#### **PODSTAWĘ PRAWNĄ DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH STANOWIĄ:**

- Statut Szkoły.
- Ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. nr 256 poz. 2572).
- Ustawa z 24 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 875).
- Rozporządzenia ministra edukacji narodowej z 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności

wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. poz. 1249).

- Rozporządzenie Ministra Edukacji i Sportu z dnia 31 stycznia 2002 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół ( Dz. U. z 2002r. Nr 10, poz. 96).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji i Sportu z dnia 31 stycznia 2003r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem ( Dz. U. z 2003r. Nr 26, poz.226).
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej Art. 72.
- Konwencja o Prawach Dziecka uchwalona przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 20 listopada 1989r. ratyfikowana przez Polskę 30 kwietnia 1991r.
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich ( Dz. U. z 2002r. Nr 11, poz.109)
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego ( Dz. U. Nr 111, poz. 535)
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi ( Dz. U. Nr 35, poz. 230 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 roku o przeciwdziałaniu narkomanii ( Dz. U. z 2003r. Nr 24, poz. 198 )
- Ustawa z dnia 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych ( Dz. U. z 1996r. Nr10, poz. 55).